

Partimotion

Motion till riksdagen 2017/18:554

av **Jonas Sjöstedt m.fl. (V)**

För militär alliansfrihet

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning	1
2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Den militära alliansfriheten har tjänat Sverige väl	2
4	Närmandet till Nato	3
4.1	Riv upp värdlandsavtalet	3
5	EU:s militarisering	4
5.1	Krigsmaterielsamarbetet inom EU	5
6	En självständig säkerhetspolitik	5
6.1	En röst för kärnvapenedrustning i Norden	5
7	Säkerhetspolitiska relationer	6
8	Gemensam säkerhet tillsammans med andra	7

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de internationella försvarssamarbetena bör redovisas och utvärderas samlat och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samförståndsavtalet om värdlandsstöd med Nato snarast bör rivas upp och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att militariseringen av EU stoppas samt lämna Europeiska försvarsbyrå och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen omgående bör signera FN:s avtal om förbud mot kärnvapen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör arbeta för att Norden ska bli en kärnvapenfri zon och vidta nödvändiga åtgärder i linje med detta och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta en mer aktiv del i och prioritera arbetet i OSSE högre och tillkännager detta för regeringen.

3 Den militära alliansfriheten har tjänat Sverige väl

Utgångspunkten för Sveriges försvars- och säkerhetspolitik ska vara att värna vårt lands säkerhet. Det kräver en modern försvarsmakt som har förmågan att möta de olika former av hot som vårt land kan ställas inför, men som också har möjlighet att vara en fredsbevarande kraft i andra delar av världen. Det kräver att Sverige har en trovärdig militär alliansfrihet. Vårt lands säkerhet förutsätter också en aktiv, självständig utrikespolitik med ett brett engagemang för demokrati, mänskliga rättigheter och folkrätt, för kvinnors frigörelse och global social rättvisa. Vi vill se ett brett internationellt intresse för nedrustning, konfliktförebyggande insatser, samt ett internationellt förbud mot massförstörelsevapen. Då behövs ett starkt FN, en återupprättad respekt för folkrätten och minskad vapenhandel. Vänsterpartiet har också länge drivit på för ett förbud mot vapenexport till diktaturer, krigförande stater och länder som begår grova och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna.

Sveriges militära alliansfrihet har tjänat oss och vår omvärld väl och har möjlighet att göra det under lång tid framöver. Den militära alliansfriheten har bidragit till att generation efter generation i Sverige kunnat leva i fred. Den militära alliansfriheten har dessutom gett oss ett utrikespolitiskt handlingsutrymme som gjort att Sverige kunnat spela en viktig internationell roll för fred och nedrustning – när den politiska viljan funnits.

Sverige har dock sakta men säkert alltmer frångått en traditionell och framgångsrik säkerhetspolitik som byggd på militär alliansfrihet, nedrustning, fredliga lösningar på konflikter, stöd till FN och solidaritet med tredje världen. Sedan vi blev medlemmar i Europeiska unionen har den svenska militära alliansfriheten urholkats alltmer. I dag är vi med och bidrar till militariseringen av EU, vårt samarbete med Nato stärks och det

uppstår allt oftare frågetecken kring de internationella militära insatser vi deltar i. Vänsterpartiet är emot denna utveckling.

Vänsterpartiet menar att en oberoende och militärt alliansfri utrikespolitik är avgörande för Sveriges handlingsfrihet även i framtiden. Vi vill att Sverige främst ska inrikta sin internationella säkerhetspolitik på fredliga lösningar och på att förebygga kriser snarare än att förespråka militära lösningar. Kvinnors roll i det säkerhetsbyggande arbetet och i konflikter är av särskilt intresse eftersom dessa frågor alltför sällan finns med på den internationella säkerhetspolitiska agendan.

En trovärdig svensk militär alliansfrihet innebär också ett behov av ett svenskt försvar med stark folklig förankring som har kapacitet att upprätthålla kontroll över svenskt territorium såväl som att möta de olika säkerhetshot vi står inför och kunna bidra i internationella insatser för att värna fred och säkerhet. För vidare läsning om Vänsterpartiets försvars- och säkerhetspolitik, se vår motion En aktiv freds- och säkerhetspolitik (2016/17:159).

4 Närmandet till Nato

Under en lång tid har Sveriges försvar tvinnats allt hårdare ihop med Nato. Under samma tid har Nato och Natoländer genomfört tre extremt misslyckade krig i Afghanistan, i Irak och i Libyen som starkt bidragit till den flyktingkatastrof EU nu misslyckas med att hantera samt framväxten av terrororganisationen Daesh/IS med spridning till bl.a. Mali dit nu svenska soldater skickats.

Vårt deltagande i Afghanistankriget har nyligen utvärderats med tämligen förödande kritik men trots det fortsätter både det organisatoriska hoptvinnandet med Natostrukturer och Natoländer. Nämnas kan, förutom Partnerskap för fred, PFP, också en svensk ambassad på Natos högkvarter, deltagande i Nato Stratcom i Riga och Natos cybercenter i Tallinn.

Tillsammans med fler bilaterala avtal med länder som t.ex. Polen eller som en del av den brittiska snabbinsatsstyrkan JEF och liknande så binds Sverige allt hårdare vid Nato. Samtidigt som allt detta drar resurser från vårt eget försvar är det svårt att se på vilket sätt det höjer Sveriges försvarsförmåga. Strävan efter ökad interoperabilitet gör oss dessutom allt mer beroende av Nato och skapar bilden av Sverige som inofficiell Natomedlem.

Sverige deltar i dag i en rad internationella samarbeten som, trots att de sker till relativt höga kostnader, inte förmår skapa säkerhet – varken för Sverige eller för vår omvärld. Vänsterpartiet vill se en offensiv freds- och säkerhetspolitik som sätter demokrati, folkrätt och mänskliga rättigheter i centrum. Vi vill se en omfördelning där resurser flyttas från några av våra största militärt inriktade internationella samarbeten till förebyggande och säkerhetsskapande åtgärder. De internationella försvarssamarbetena bör samlas redovisas och utvärderas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.1 Riv upp värdlandsavtalet

Vänsterpartiet motsätter sig samförståndsavtalet om värdlandsstöd med Nato, det s.k. värdlandsavtalet, då avtalet minskar trovärdigheten i vår militära alliansfrihet utan att ge

garantier för en ökad militär säkerhet för Sverige. Tvärtom anser vi att Natostyrkor på svenskt territorium ökar spänningen i vårt närområde. I och med den ökade närheten till Nato riskerar Sverige att dras in i förödande krig och konflikter. I och med deltagande i en alltmer upptrappad retorik-, övnings- och rustningsspiral både höjer vi spänningen och riskerar att av rena misstag förorsaka förluster i människoliv.

Detta samarbete har nyligen illustrerats genom Aurora 17, den största svenska försvarsmaktsövningen på mer än 20 år. Med USA i spetsen deltog hela sex Natoländer i denna övning. Detta är ytterligare ett steg i fel riktning och bidrar till den spiral som snarare minskar vår nationella och mänskliga säkerhet än motsatsen.

Samförståndsavtalet om värdlandsstöd med Nato bör snarast rivas upp. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5 EU:s militarisering

Det s.k. fredsprojektet EU militariseras nu i snabb takt och Sverige anpassar sig. Svenska regeringen ger sitt stöd till EU:s försvarsbygge – ett historiskt misstag. Starka krafter inom EU arbetar för att militarisera unionen. Bakom detta står framför allt federalisterna i EU, som vill bygga ett militariserat Europas förenta stater. För dem var införandet av den gemensamma valutan, euron, en viktig framgång. Nu är det gemensamma försvaret den nya centrala delen i deras byggnadsplan av en EU-supermakt.

En annan avgörande kraft bakom EU:s militarisering är det militär-industriella komplexet, de europeiska storföretag som producerar alla typer av vapen och militärutrustning. De vet att de kan göra enorma vinster med den kraftiga upprustning som planeras. Deras lobbyister springer i skytteltrafik till EU:s kommission och parlament för att få stöd för bygget av försvarsunionen.

Sverige har tidigare intagit en sunt skeptisk, i grunden negativ, inställning till militariseringen av EU. Vårt lands historia med mer än 200 år av fred är unik. Den viktigaste, om än inte den enda, förklaringen till detta är den militära alliansfriheten.

Att regeringen bejakar EU:s militarisering, vars mål är en försvarsunion i nära samarbete med Nato, är ännu ett steg bort från den militära alliansfriheten. Dessutom sker det utan någon allmän och folkligt förankrad debatt. För ett år sedan enades EU och Nato om sju nyckelområden för försvarssamarbete. Det har också beslutats om betydande EU-medel till ”försvarsforskning”. I mars i år beslutade EU också att inrätta ett militärt högkvarter, MPCC, som ska samordna EU:s ”militära missioner”. Till och med EU:s utrikeschef Federica Mogherini var förvånad och sa: ”För fem till sex månader sedan skulle det här ha varit ganska omöjligt att tänka sig.”

Att säga ja till EU:s försvarsbygge innebär också att Sverige ställer sig på samma militära sida som de gamla stora kolonialmakterna i Europa. Den säkerhet som nu ska byggas med EU och en allt hårdare hoptvinning med Nato består av en hårt uppskruvad retorik och allt intensivare militärövningar och upprustningsprogram. Och inte minst en ständigt ökande spänningsnivå. Vänsterpartiet menar att Sverige bör avbryta allt samarbete som bidrar till militariseringen av EU. I stället bör EU prioritera en roll som förtroendeskapare och fredsbyggare i Europa.

5.1 Krigsmaterielsamarbetet inom EU

År 2004 bildades Europeiska försvarsbyrån, Eda. Byråns syfte är att utveckla försvarskapaciteten, stärka samarbetet om krigsmateriel, stärka försvarsindustrin i Europa samt främja militär forskning och utveckling. Eda växer och Sverige har anställd personal på plats. Eda är en del av EU:s militarisering och upprustning. Sverige bör verka för att militariseringen av EU stoppas samt lämna Europeiska försvarsbyrån. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6 En självständig säkerhetspolitik

Vänsterpartiet vill betona vikten av ett folkligt förankrat försvar och en trovärdig svensk militär alliansfrihet. Militär alliansfrihet är en förutsättning för att kunna föra en självständig och progressiv utrikespolitik. Vänsterpartiet ser internationella samarbeten som en nödvändig och självklar del av ett globalt säkerhetspolitiskt arbete. Vi värnar samtidigt den militära alliansfriheten av samma anledning. Närmandet till Nato genom samförståndsavtalet om värdlandsstöd och deltagandet i EU:s stridsgrupper riskerar vår militära alliansfrihet och vårt oberoende. Det är en betydligt klokare säkerhetspolitisk strategi att självständigt kunna föra en progressiv utrikespolitik än att tvingas in i krig och konflikter vi själva inte valt.

Internationell säkerhet ska vila på folkrätt, samarbete och ett starkt globalt regelverk under FN:s ledning. Vänsterpartiet är starkt kritiskt till hur Nato förväntas ta en allt större roll på bekostnad av FN. I stället för att skicka soldater i EU:s, Natos eller Storbritanniens stridsgrupper bör Sverige prioritera att öka FN:s möjlighet att agera fredsbevarande.

Vänsterpartiet motsätter sig att Sverige blir en bricka i stormaktsspelet. Landets ledning bör, som man tidigare gjort med framgång, verka för avspänning och nedrustning. Som en militärt alliansfri stat har Sverige tidigare haft ett stort internationellt förtroende i fredsförhandlingar. Det bör vara vårt mål att återta den rollen i stället för att medverka till ökad spänning och upprustning. Sverige borde motverka de verkliga orsakerna till krig och de hot mot Sverige och världen som klimatförändring och de ökande klyftorna mellan fattiga och rika utgör. Fred byggs bäst med fredliga medel.

6.1 En röst för kärnvapennedrustning i Norden

Sverige har ett förflutet av aktivt arbete för nedrustning i allmänhet och kärnvapenavrustning i synnerhet. Genom Sveriges historia av militär alliansfrihet finns en unik röst som bör användas än tydligare för en global kärnvapennedrustning. Natomedlemskapen splittrar Norden i kärnvapenfrågan. De i somras avslutade FN-förhandlingarna om att förbjuda kärnvapen ger ett illustrativt exempel på hur t.ex. ett Natomedlemskap skulle påverka Sveriges möjligheter att arbeta för fred och nedrustning. Av de tre massförstörelsevapen man vanligtvis avser förbjöds biologiska stridsmedel 1972 och kemiska stridsmedel 1993. Även om övertramp har skett, har förbuden haft stor påverkan på krigföringen. Nu återstår det tredje massförstörelsevapnet, kärnvapen. Den 7 juli 2017 togs ett viktigt steg när FN beslutade om ett förbud mot kärnvapen. Förutom Nederländerna deltog dock inget Natoland i

denna konferens – och Nederländerna var det enda land som röstade emot de 122 övriga. Avtalet öppnades för signering den 20 september och Sverige bör självklart tillhöra de länder som står främst i ledet för att ratificera detta. Det kan vi som självständig och militärt alliansfri stat göra. Regeringen bör omgående signera FN:s avtal om förbud mot kärnvapen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Med tanke på de övriga nordiska ländernas ointresse för frågan och att inga andra av dem deltog i FN-förhandlingarna ligger ett särskilt ansvar på Sverige att gå före och driva förbudet vidare. En kärnvapenfri zon i Norden vore inte bara ett säkerhetspolitiskt riktigt beslut, utan också en viktig markering för fred och kärnvapenedrustning gentemot världssamfundet. Regeringen bör därför arbeta för att Norden ska bli en kärnvapenfri zon och vidta nödvändiga åtgärder i linje med detta. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

För vidare läsning om Vänsterpartiets hållning gällande kärnvapen, se vår motion Förbud mot kärnvapen (2016/17:156).

7 Säkerhetspolitiska relationer

Att samarbeta med andra länder och organisationer är nödvändigt. En förutsättning för ett fördjupat samarbete med andra länder och organisationer är dock att detta inte inskränker Sveriges militära alliansfrihet. Den militära alliansfriheten är en förutsättning för att Sverige ska kunna föra en självständig utrikespolitik för fred och nedrustning och bidrar också tydligt till att vi kan värna vårt lands säkerhet.

Sverige ska vara en stark röst i det globala fredsarbetet. Sverige ska agera fredsfrämjande, fredsskapande och fredsbevarande på en folkrättsligt förankrad grund, t.ex. efter antagen resolution i FN:s säkerhetsråd. Vi ska delta aktivt i de samarbeten som ligger till grund för ett sådant arbete.

Sveriges plats i FN:s säkerhetsråd ger en extra möjlighet att driva på freds- och nedrustningsfrågorna. Särskild tonvikt bör läggas på begreppet ”mänsklig säkerhet”. Det är ett begrepp som kan bilda utgångspunkt för ett nytänkande. Det myntades inom FN-systemet 1994 (UNDP:s Human Development Report) och markerar en förskjutning från staters säkerhet genom vapen, till folkens och människornas säkerhet genom utveckling och samarbete. Genom att flytta fokus från staten till människorna förändras vår bild av vad som bör ingå i och prioriteras i en säkerhetspolitisk debatt, och än mer av hur säkerhetsproblem bör lösas. För vidare läsning om Vänsterpartiets förslag gällande FN, se vår motion Ett starkare FN (2016/17:48).

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) är världens största och bredaste regionala säkerhetsorganisation med 57 deltagande stater som förutom Europa och Ryssland också inkluderar de forna sovjetrepublikerna i Kaukasus och Centralasien samt USA och Kanada. Som en fungerande organisation för rapportering om planerade militärövningar och inspektioner utgör OSSE en viktig aktör för en politisk dialog. Organisationen har en särskilt viktig roll i arbetet att lösa den rysk-ukrainska konflikten med anledning av Rysslands annektering av Krimhalvön. Sverige bör därför ta en mer aktiv del i och högre prioritera arbetet i OSSE. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Ett ökat nordiskt samarbete är både viktigt och efterfrågat. Där kan Nordic Defence Cooperation (Nordefco) spela en roll. Vänsterpartiet ser möjligheter att fördjupa samarbetet med våra nordiska grannländer, i synnerhet Finland, på en rad områden inom försvarspolitiken. Vi ställer oss bakom ett utökat nordiskt samarbete på försvarsområdet för effektiviserad resursanvändning, ökad effekt och ökad militär förmåga, så länge det inte hotar den nationella beslutanderätten avseende den operativa förmågan. Sveriges militära alliansfrihet får inte påverkas. Det nordiska samarbetet ska inte ersätta svensk förmåga utan de ska komplettera varandra.

Att flera av de nordiska länderna samtidigt är medlemmar i Nato komplicerar naturligtvis ett nordiskt försvarssamarbete. Det är därför av vikt att hitta former för ett ökat samarbete utan att det för oss närmare Nato.

8 Gemensam säkerhet tillsammans med andra

Ett mantra i svensk försvarsdebatt är orden ”säkerhet bygger vi tillsammans” vilket låter ganska likt det äldre begreppet ”gemensam säkerhet”. Men i dag tolkas ordet ”tillsammans” som ”tillsammans med Nato”. Gemensam säkerhet betydde något helt annat. Gemensam säkerhet är ömsesidig. Det uppstod en insikt om att höjd spänningsnivå, mer intensiv övningsverksamhet och en ständig rustningsspiral visserligen är ägnad att skapa säkerhet, men ger motsatt effekt. Endast ett mödosamt arbete för fred, avspänning och nedrustning ger resultat i form av ökad, ömsesidig säkerhet. Svensk försvarspolitik ska syfta till att bygga långsiktig säkerhet i vårt närområde och i vår omvärld. Då krävs att säkerhetsbegreppet vidgas till att inkludera fler områden än de militära, att vi utgör en aktiv part för nedrustning och fredliga lösningar i både EU och FN, att vi värnar vår militära alliansfrihet och att vi bygger säkerhet i gemenskap med vår omvärld.

Jonas Sjöstedt (V)

Jens Holm (V)

Karin Rågsjö (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Maj Karlsson (V)

Linda Snecker (V)

Stig Henriksson (V)